

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De oude koning in zijn rijk – Zolang ik het kan

Het is dus helemaal niet gek dat deze boeken over de ervaringen van een zoon met zijn vader, die aan de ziekte van Alzheimer leed, en een echtgenote met haar man die aan een mengvorm van dementie leed, zo verschillend zijn uitgedrukt. Je zou kunnen zeggen dat het perspectief op het dementieproces van hun familielid verschilt zoals de dag van de nacht. Behalve het gedoe en de spanning rond de zorg en de verpleeghuisopname in Nederland, vergeleken met de soepele gang van zaken in het dorp in Oostenrijk, speelt natuurlijk ook de aard van de relatie, en de daarbij horende hoop en verwachtingen, een rol in dat grote verschil. Een volwassen zoon, schrijver van beroep en dus met liefde voor taal, die allang op eigen benen staat, met een vader aan het eind van zijn leven; ze hebben samen een geschiedenis en de situatie is aanleiding voor de zoon om de relatie met zijn vader opnieuw te overdenken. Tegenover iemand, beroepsmatig waarschijnlijk al vaker geconfronteerd met

dementie, die recent een levenspartner en vertrouwenspersoon gevonden denkt te hebben, daar een relatief korte geschiedenis mee deelt en een nieuwe levensfase denkt in te gaan, en die haar maatje en geliefde dan alweer snel verliest.

Redenen genoeg, zou ik willen zeggen, om beide boeken te lezen. Want mensen die nog nooit met dementie te maken hebben gehad, hebben soms een tamelijk eenzijdig beeld van wat deze ziekte behelst en het zou hun beeld over dementie kunnen nuanceren. Maar ook familieleden, gezinstherapeuten, artsen of hulpverleners die al wel met dementie te maken hebben of hebben gehad, wil ik aanmoedigen deze boeken te lezen. Ter herkenning, troost en hopelijk ter lering.

Leny van Dalen is psychiater, systeemtherapeut en eerste geneeskundige bij Stichting Geriant te Heerhugowaard.
E-mail: l.vandalen@geriant.nl.

Bevlogen en belast – Over het wel en wee van opgroeien met idealen

Paulien Bom (2014).

Hoog-Keppel: Boekschap. 168 pp., € 16,95.

ISBN 978 94 90357 108.

Jiska Boulogne

Hoe is het om op te groeien als kind tussen ouders met speciale idealen? Behalve over haar eigen opvoeding en jeugd schrijft Paulien Bom, voorheen werkzaam als consultatiebureauverpleegkundige en momenteel schrijfster, over kinderen die een andere opvoeding hebben gehad dan de meeste leeftijdsgenoten. Ze interviewde acht kinderen van ouders die bijzondere idealen

nastreefden. Hoe hebben deze kinderen hun opvoeding ervaren? Liepen ze schade op, zo ja waarin, en wat zien ze als 'schatten' van hun opvoeding? Tot slot benoemt de auteur enkele adviezen, thema's en valkuilen.

Bom start haar boek met een beschrijving hoe het voor haarzelf was om op te groeien als kind tussen ouders met speciale idealen. Zij is opgegroeid in een gezin waarin alles doordrenkt was van de antroposofie. Ze schetst het zelfs als een enclave; toen ze uit huis ging moest ze de 'gewone' wereld leren kennen. Ze beschrijft haar idealistische opvoeding als waardevol en belastend, leuk en lastig (p.11). Ze vraagt zich hardop af of een bevlogen idealistische opvoeding voor een kind een vloek of een zegen is.

Bevlogen en belast

Een aantal kinderen vertelt eveneens over de geïsoleerde positie waarin ze zich bevonden tussen hun idealistische ouders en de 'gewone' buitenwereld. Ondanks deze eenzaamheid ontwikkelden ze toch ieder voor zich veerkracht, vastberadenheid, discipline, geduld en zelfvertrouwen. Naast hun eigen positie maken de beschrijvingen van deze kinderen de innerlijke spanning van de ouders voelbaar. De spanning tussen enerzijds het volgen van hun ideaal en anderzijds het ouder en opvoeder zijn en voldoen aan de behoeftes en ideeën van het kind.

De acht verhalen vertellen over de kruising van verticale en horizontale loyaliteiten van het kind. Aan de ene kant de bijna romantische beschrijving van het gezin waarin alles anders was, waarin alles verantwoord was, waar gezinsleden discussieerden, waar een missie was om de wereld beter te maken. Tegenover een kritisch geluid, met enige schroom, waarin de wens doorklinkt het ideaal niet groter te laten zijn dan het kind. De geïnterviewde kinderen proberen dit in huidige relaties of in hun eigen gezin bewust anders te doen. Daarbij hebben ze een nieuw evenwicht moeten vinden tussen oude en nieuwe loyaliteitsbanden.

De slotsom van het boek beschrijft het dilemma van opvoeden met een ideaal: 'Als de ouders hun ideaal volgen, betaalt het kind de prijs; als het kind voorrang krijgt, komt het ideaal niet van de grond' (p.141). Deze ouders bevinden zich in een spagaat waarin zij ervaren dat ze het nooit goed genoeg doen. De sleutel om uit deze spagaat te komen lijkt het woord 'nuanceering'. De auteur beschrijft een aantal bruikbare adviezen voor huidige of toekomstige ouders, zoals 'beducht zijn voor de macht van het ideaal', 'het onderkennen van de

keerzijde', 'de kunst van het zwichten', 'luisteren naar je kind' en 'aandacht voor het gewone'. Nuanceer het ideaal, dan ontstaat er vanzelf meer ruimte voor het kind en zijn eigen beleving.

Bevlogen en belast is een prettig leesbaar boek vol levendige en verschillende verhalen waarin de positie van het kind tussen het ideaal en de ouders, maar ook de positie van de ouders tussen het kind en het ideaal, goed beschreven worden. De boodschap in het boek is wat mij betreft 'kabbel als ouders in het midden'. Wees als ouders niet zo streng in de leer en gericht op perfectie in het volbrengen van je ideaal. Kies een middenweg en zie dat kinderen van vlees en bloed zijn, met eigen ideeën, verlangens en behoeftes. Of zoals Marieke van der Sloot zegt: 'Idealistisch en toch luchtig te zijn, met een vleugje zelfspot en een onsje humor' (p.139). Hoewel het geen vernieuwende inzichten voor systeemtherapeuten bevat, kan het relevant zijn voor systeemtherapeuten die werken met gezinnen of met kinderen van gezinnen waarin de ouders een bepaalde visie hebben op de wereld die als een waaier over het gezin ligt, zoals bijvoorbeeld een fanatieke geloofsovertuiging of idealistisch gedreven voedingsgewoonten. Het boek biedt een mooie achtergrondschets van de spagaat waarin ouders en kind kunnen zitten en het besteedt ook aandacht aan de positieve kanten van opgroeien met sterke idealen.

Jiska Boulogne is psycholoog en systeemtherapeut in opleiding en werkt als praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg bij een huisartsenpraktijk en in een psychotherapiepraktijk in Amersfoort. E-mail: jboulogne@hotmail.com.